

Jajna Sándor kir. tanföldi gyelő jelentése.

Idei február 5-ikétől a jelen időpontig terjedő hávföldszokról e nemes megye tanügyi állapotára vonatkozólag a következő figyelmet érdemlőbb mozzanatokot van szerencsém közölnöm: a) Valamint a mindennapi, ugy az ismétlés iskolázás pontos gyakorlására főszóvalnak kellettven fektetni, minthogy némely községekben és pedig névszerint: a bodoki, zoltáni, étfalvi, gidófalvi, árkosi, barátosi, kurtapataki, esztelneki, bélafalvi, málnási, futásfalvi, kézdi-szentléleki, kézdi-martonosi, soosmezői, fótosi, sepsi martonosi elemi népiskoláknál ezt illetőleg jelentékeny hiányok tapasztaltak, nevezett községek előljáróságai, hivatkozással a tekintetes k. bizottságnak e tárgyban ismételten kiadott rendeleteire, oly emlékeztetéssel lettek figyelmeztetve a fenfőző szabálytalanságok megszüntetésére s az 1868. évi 38. t. c. 4. §-ában előírt szabványok alkalmazására, hogy ellenkező esetben velők szemben az 1876. évi 28. t. c. 7. §-ban előírt eljárás mulhatatlanul foganatba fog vétetni.

b) A lisznyói, sárfalvi, szászfalusi felekezeti, nem különben a zágoni görög keleti népiskoláknál a népoktatási törvénnyel ellenkező fogyatosok derítettven fel, azok megszüntetésére a hivatalos intézkedések folyamataba tettek.

c) A nyújtódi rom. kath. felekezeti iskolaszéktől betérjesztés tététven az iránt, hogy ottan még a mult 1876. év folytán felépített új iskolaház teljes bevégzésnek és felszerelésének hiánya miatt az iskolaügy zsidbadának van kitéve főképp azon okból, mert nevezett község tagjai a rájuk törvényesen kiírt járandóságok befizetésével késedelmeznek a baj orvoslása céljából, az illető községi eljárások felvilágosítás adás és a szobánforgó hátrálók behajtásának eszközöse által az ottani népiskolaügy jó rendbe hozatalának segélyezésére felhivatott.

d) A gelencei, imecsfalvi, futásfalvi, hilibi, esztelneki elemi rom. kath. felekezeti népiskolát célszerű épület és berendezés hiánya miatt a népoktatási törvény kívánalmainak meg nem felelven, mielőtt a uniszteri magas megintés harmadik ízben is ez intézetek ellenében alkalmaztatnék, tisztelettel felkértem érdelvi rom. kath. püspök ur ő nagyméltóságára, hogy említett népiskolák jobb karba hozatala iránt a kellő intézkedéseket mielőbb megtétetni méltóztatssék.

e) A feldobolyi községi végyes elemi népiskolává az ottani tanító több ízbeni rendellenes eltávazása miatt panaszok merülven fel s a panasz tényálladéka valósággal is konstataltatván, bepanaszolt tanító az ellene emelt mulasztásokat illetőleg az ottani községi iskolaszék útján e hó 10-ig betérjesztendő maga igazolására felhivatott.

f) Iskolafelügyelet alkalmával kiderülven, hogy a szörcei községi tanító azon körülmény miatt, mert az ottani közs. iskolai gondnok mult évekről számadásait még be nem terjesztette, a jelen iskolai évben az államségelyi nem szolgáltatathatása miatt még semmi fizetés sem kapott, sőt még a mult évről is van, hátrálék követelése: nevezett község előljárósága felhivatott, hogy hatásköréből kifolyólag említett gondnokot számadásainak e hó 15-ig leendő betérjesztésére rászorítsa s ennél folytán az illető tanító fizetésének pontos kiszolgáltatását eszközölje.

g) Az iskolai hatóságok részéről tett hivatalos jelentések szerint a roncsolt toroklob uralkodása miatt tanítási szünet fordult elé a baróthi, árapataki, hídvegi, szacsvai népiskoláknál.

h) Tanítóválasztások illetőleg állandósítások fordultak elő a zabolai biskzádi, altorjai felcsernátoni és feldobolyi községi iskoláknál.

i) A felcsernátoni k. iskola számára államségely engedélyezés mellett a mult év folytán felépített új iskolaépület előleges orvosi vizsgálat és megnyugtató biztosítás után a megelőző hóban tényleges használatba vétetend. Mérnök felülvizsgálat alá vétettek a zágoni, zabolai és barátosi ujonan épült községi iskolaházak.

k) Felső-Volán népes községben eddigelé semmiféle, sem felekezeti, sem másféle iskola nem lévén, az illető előljáróság felhivatott e tárgyat illetőleg kezdeményező lépéseket tenni s tervezetet terjeszteni be, miután azon községben az iskola állításhoz megkívántó anyagok nem hiányoznak, lévén a jóakaratan kívül elégséges munkaerő és az építkezéshez olesó áron beszerezhető kő és faanyag.

l) Közlelebből vall. és közoktatásügyi m. k. miniszter ur kegyes engedélyezésére folytán tanszeker nyeresében részesültek az oroszfalvi, karatnai, kézdi-vásárhelyi, kovásznai, árapataki, albisi községi iskolák.

m) Örömmel jelenthem Barabás Elek sepsibaconi református énekevezér és felekezeti tanító azon dicséretes tényét is, miszerint a Nagybaconban felállítandó községi kisedővoda pénzalapjának gyarapítására 150 frt készpénzt adományozott. Mind az alapítványozó, mind a kezeléssel megbízott ottani községi iskolaszék felhivatott az alapítványlélvél 3 példányban kiállítására a végett, hogy a fennálló gyakorlat szerint ezen üdvös célú adomány miniszteri magas megerősítés alá felterjesztethessék.

Végül tudomás és közörzetés végett bátorvagkok bejelenteni vall. és közoktatási miniszter ur ő nagyméltóságának következő tartalma magas rendeleteit:

án kelt tanképesítő oklevele elveszven, e helyett nevezett tanítónő számára a pozsonyi állami tanító-nőképezde által másolat adatott ki.

2839. sz. Löblövits Adolf, Mőzesvallású főrealtanodai tanuló jelentékeny lopás miatt minden népiskolát meghaladó tanintézetből kizárattott.

32022. sz. Artaria és társánál Bécsben 1852-ben kiadott „Neuster General- Post- und Strassenkarte der Oesterreichischen Monarchie“ című térkép alkotmányellenes voltáért az összes hazai iskolák használatából kiltitattott.

32096. sz. „Geografia Ardealului pentru scolele populare. Irta Moldovanu János. Balázsfalva 1870.“ című könyv Magyarország közjogi állapotával ellenkező kitételeket foglalván magában, a hazai román iskolák használatából szigoruan kiltitattott.

A tanügyi előterjesztések közül említést érdemelnek:

a) A körösi ujonan alakult községi iskolára vonatkozó miniszteri leirat, mely a szükséges államségelyt némely adatok pótlólagos beszoigaltatása esetében kiltatásba helyezi.

b) Bodola Antal feldobolyi közs. tanító állandósítása.

c) A baróthi közs. bíró ellen azon okból elrendelt fegyelmi vizsgálat, mert nevezett előljáró hivatalos felhívás után sem teljesítette az iskolamulasztók ellenében a törvényben megszabott köteleességét.

d) A zaláni községi iskolánál az 1876. év folytán előfordult pénzkezelési rendetlenség, melynek következtében az akkori iskolaszéki elnök és pénztárának általok szabályellenesen kiadott 106 frt 50 kr visszafizetésre köteleztettek azon hozzátétellel, hogy vagyonállamségely, illetőleg nem fizetése és esetében az érdekelte összeg megtérítése az iskolaszéki tagokat egyetemlegesen terhelendi, mint a kik a vonatkozó törvények és letett esküjöknel fogva is az iskolai vagyon gondos ellenőrzésére voltak kötelezve.

e) Maksai Lázár volt eresztvényi községi tanító és Puskás Lajos volt iskolaszéki elnök között, az előbbi ellen foganatosított pótlólagos tegyelmi vizsgálat ügye azon megállapodással, hogy miután vádolt tanító állomásából önkéntesen kilépett s ez által a törvényhatóság tagja lenni megszűnt, a kérdéses ügyiratok minden további ellátás nélküli felterjesztendők lesznek vallás és közokt. m. kir. miniszter ur ő nmltghoz további intézkedés végett.

Eglnayer Adolf kir. mérnök jelentése.

A mult hó elején az államnak különböző pontjain, de leginkább a 47 és 49-ik mértföldszakaszában Bereck és Soosmező közt nagyobb terjedelmű hófúvások a közlekedést lényegesen hátráltatták. A hőtömegek mintegy 3000 meternyi összes hosszúságra az úttest egész szélességében 10 centimeter közép magasságban borították el az utpályát. A kir. építészeti hivatali ily nagymérvű elemi csapásokkal szemben elégséges anyagi segédeszközökkel nem rendelkezik; minél fogva a hónap legszükségesebb eltakarítását másképp nem eszközölheti, mint az által, hogy az 1871. évi XVIII. t. c. 122. § a alapján a kir. közm. és közl. miniszteriumnak 1875. évi 15,959 sz. alatt kibocsátott körrendeletére hivatkozva a hófúvatokhoz legközelebb eső községeket a hónap egy szakernyom szélességére való eltakarítására felhívta. E felhívások, habár némely községek azoknak erejök-höz képest eleget tettek is, épen ott maradtak eredmény nélkül, hol a hónap eltakarítása a közlekedés érdekében legszükségesebb lett volna; miután e célra egyetlen egy segédmunkás sem rendelkezett ki; s hogy mindennek dacára az illető helyeken a közlekedés teljesen meg nem akadt, egyedül az időjárás hírtelen fordulatának köszönhető, melyszerint a hó teiején fagyott kéreg képződött, a melyen a járművek a vonóerőnek csak rendkívüli megfeszítése mellett haladtak előre.

Tekintve, hogy bármely utvonalon az akadálytalan, biztos és könnyű közlekedés elsődrendű érdeke épen azon községeknek, melyek az utat leginkább igénybe veszik, és szemelött tartva azon anyagi kárt, mely a vonóerőnek tulzott igénybevétele, a járműveknek rossz utoni, romlása és leginkább az idővesztéségből az egysékre és ennek folytán a közvagyonra háromlik, tekintve végre azt, hogy a hófúvások okozta közlekedési akadályok, mindjárt keletkezésük után aránytalanul csekélyebb munkaerővel elháríthatók, mint mikor a hó már megfagyott: jövendő esetekre nézve ohajtandó volna, hogy a községek, melyeknek segélye hófúvások eltávolítására kikéretik, a kívánt munkaerőt halasztás nélkül az illető közegek rendelkezésére bocsássák, és ézt által a kir. építészeti hivatal feladatát saját érdekük és a közérdek szempontjából lehetőleg megkönnyítsék.

Az államuton készletben lévő 1709 kavics-halom közül február hóban elterítetett 82 elterítetlen maradt 1627.

A tek. közigazgatási bizottságnak f. évi 102 sz. a. kelt, az Eresztvény és Maksa közti utszabályozás megvizsgálása tárgyában kiadott megbízásnak eddigelé a vizsgálat alapos keresztülvitelére nem kedvező időjárás miatt eleget tenni nem lehetvén, a jelen hó folyamata alatt a vizsgálat meg fog tartatni és a vonatkozó okiratok a tek. közig. bizottságnak jövő ülésén elő fognak terjesztetni.

A mi a nevezett utszakaszok a jelen viszo-

nyok közti járhatóságát illeti a vállalkozó a részletes feltételek 5 pontja értelmében, melyszerint ő az építés tartama alatt a közlekedés biztonságáról gondoskodni magát kötelezte, a kir. építészeti hivatal által mult hó 28-án 147. sz. a a kavicsnélküli utrészeknek azonnali bekvacsoltatására és egyáltalában a biztos közlekedésnek megfelelő utpályának mihamarábbi előállítására felhivatott.

Miután a kir. építészeti hivatal azon meggyőződésre jutott, hogy az utszakasz koalapjának 4 meternyi szélessége sem az államut rendeltetésének sem a tetleges közlekedés igényeinek meg nem felel, annak 6 meterre való szélesítése és részbeni meghosszabbítása iránti műjavaslatot már elkészítette és azt a n.méltóságú m. kir. közm. és közl. miniszteriumhoz fogja óvághagyás végett felterjeszteni.

Nem mutatkozott újabb körülmény a szokottnál, csupán a postai igazgatóság részéről megjelent képviselő jelentéséből tünt ki, hogy ez ágban a közigazgatási bizottság előtt hiányok merülven fel, a pontos képviseléstétést illetőleg a főispán intézkéni fog.

Előadatot Szentgyörgy város részéről az árvaszék ujra szervezése és a békebíróvágy felállítására vonatkozó felterjesztés. Békebíróknak az ismert igen derék Kosztyán Győző jogvégeztet egyén választatott. Ugy szintén Kézdi-Vásárhely részéről is az odaváló főjegyző lett választva. — A mi Bereck városát illeti, a mennyiben, ha a békebíróvágy helyes szervezése végett jogvégeztet nem alkalmaztatnák, az 1876. 5. t. c. 44. § alapján aligha nagy községnek nem lenne nyilvánítandó s ez irányban szervezendő.

A sepsi-szentgyörgyi árvaszék alakult: elnök Császár Bálint, Gyárfás Lajos, Kovács Bálint, Molnár Sámuel. A kézdi vásárhelyi a jövő gyűlésen fog tárgyalás alá vétetni.

Felolvastott az ipar és kereskedelmi miniszteriumnak azon leirata, a melyben a közigazgatási bizottság választott tagjainhoz felhívást intéz, hogy azok egyes tagjai vállalkozzanak évnegyedenként Háromszékmege területén az ipar s kereskedelem ágazataiba vágó nemzetgazdasági egyes fejlődéseket és szükségleteket a magok közt felosztott megállapodás szerint bejelenteni, illetőleg véleményezni; erre nézve gróf Nemes János, Bartha János, Hollaki Atilla, Nagy Károly, Újvárosi József, Pünkősti Lajos, Zeethal Ferenc és Béli Tiivadar urak ajánlkoztak. Ez igen fontos, csak hogy a birtokrendezéseknek kellene e valóban egy gazdasági egyesület céljainak megfelelő természetű biró intézkedést megelőzni.

A nagyborosnyói községi iskola tanítójának e nékvezérről lehetősége felett újból kérdés merült fel az illető referens kedvezőtlen előadás folytán: mivel az ügy alapos elbirálására vonatkozó község véleményes jelentése be nem érkezett tegt egy időre attól folyóvá tétetett a kérdés végleges megoldása.

Nagyborosnyói községe Kelemen Lajos tisztii ügyész urat választotta meg ügyvédnek.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés esti fél 9 órakor véget ért, a mikor a bizottság tancpák részé egyenest vonult a székely nemzeti muzeum-bálba.

Vidéki élet.

Baróth, 1878. március 5.

Tekintetes szerkesztő ur!

Baróthon március 2-án a „Székely nemzeti muzeum“ érdekében megtartott bál igen szépen sikerültnek mondható; a tiszta jövedelemről nem szólhatok, mert rendező nem voltam, gondolom azonban, aránylag a szentgyörgyini sikerültebb lesz. —

A mi a mulatság szellemi részét illeti annyira élénk és kedélyes volt, hogy valóban igen nagyot vesztettem volna, ha e táncmulatságban részt nem veszek.

Nem táncoltam ugyan, mivel nem is vagyok táncos, de annál több gyönyör élvezet jutott kezdetől végig nézni a kedélyes azon ritka összhangzást, melynek tulajdonosságát a fészelen házi mulatságokban találjuk fel. Főképpen kellemes behatást tett a rendezőség által igen helyesen választott bálanya Udvarhelyszékmege főispánának mindenki irányában tanusított szivesége és ismert nyájassága. De emelte a bál tekintélyét és kedélyességét két főispánnak jelenléte, ezek közül, míg a valóban derék önzetlen hazafias érzelmű háromszékmegei főispán kezdetől végig táncolt s részt vett a társalgás minden mozzanatában, addig a másik szintén hasonló kedvességű udvarhelyszékmegei főispán elegegyedt a nem táncoló rész köré barátságos társalgásával tevéen kellemessé az estét, szüniidő után jött a rendezőség által ügyesen összeállított tárgyak kisorsolása és a tombola. No ez volt még aztán a zsvibásár! egyszerre 4—5 ambono, quaterno! Rohannak a tárgyak kiosztásával foglalkozó nőkhöz, mulatságos perlekedések támadtak, és a kedves rendező nőnek mulatságos kiáltásokra hamis ternok és quaternok jeleztek, szóval elkert minden bővön, sőt a zsebek érzékenységgel a kikerülhetetlen rendezőtől olyasmit is meg kellett venni, a mire szükség nem igen volt. Ezután csakhamar a tánc újból kezdetét vette és én, ki végig néztem a táncot, agyonhalgattam mindeféle társalgást. A nőknak nem annyiban az öltözetben gyönyörködtem mint tulajdonosaimban,